

## Od 63. do 100. roku života: sklizeň ducha

Pietro Archiati

Prvních devět sedmiletí biografie, až do třiašedesátého roku života, má u všech lidí mnoho společného. Síly těla, duše a ducha, platné pro všechny, vtiskují svou zvláštní pečeť vždy třem sedmiletím. Po třiašedesátém roce života se může rostoucí měrou uplatňovat to, co je u každého člověka jedinečné.

Podíváme-li se na „patriarchální věk“ lidské biografie — přibližně dvaasedmdesát let, což je doba, kterou Slunce potřebuje k tomu, aby se posunulo o jeden stupeň a aby „hvězdu narození“ člověka na obloze uvolnilo smrti — můžeme konstatovat zajímavé rozložení sil: sil přírody, které jsou všem lidem dány k dispozici *stejně*, sil ducha, které každý utváří *svobodného* svém, a sil vzájemné pomoci, které každému umožňují zacházet *laskavě* s druhými lidmi.

Nejrovnější jsou si lidé při narození, nejsvobodnější jsou při své smrti. Uprostřed života, kde jsou fyzické síly plně rozvinuté, je každý člověk schopen, co má nejlepšího, dávat druhým, uplatňovat bratrství či sourozenectví v sociálním i profesním životě. Léta života, kterých se člověku dostane po dvaasedmdesátém roce, spočívají takříkajíc mimo jakoukoli zvláštní zákonitost. Lze je považovat za čirý dar, za milost a jejich utváření bude zcela záviset na tom, co ze sebe jedinec do svých dvaasedmdesáti let učinil. Tento čas života je čistě dobou sklizně.

Podíváme-li se blíže na biografickou strukturu rovnosti, sourozenectví a svobody, objevíme jiný hřích dnešního materialismu - hřích proti biografii člověka. V důsledku jednostranného zdůrazňování hmotného blahobytu a v důsledku reklamou vybičované konzumní nenasytosti ničí tlak na výkon a práci onu tolik vzývanou společenskou solidaritu. Žijeme v době, kdy stroje stále více nahrazují lidskou práci. Kdyby panovalo více bratrství v rozdělování statků i peněz, dopřáli bychom každému člověku více času pro první fázi - fázi rovnosti především ve vzdělávání a vyzrávání všech individuálních schopností - a neméně i pro třetí fázi - fázi individuálního, svobodného utváření života, kde by každý směl pokud možno záhy sklízet to, co v životě zasel, aniž by mu druzí spílali za „předčasný“ odchod do penze (protože od něj očekávají, že bude ještě déle „pracovat“ pro hmotné zabezpečení života).

Prohřešení naší kultury proti zákonům biografie tedy nespočívá ani tak v tom, že by příliš mnoho lidí *chtělo* příliš málo pracovat pro druhé, jako mnohem spíše v tom, že si příliš málo lidí *může* plnými doušky užívat individuálního rozvoje ducha. To v mnohých vytváří ve třetí fázi života vnitřní prázdno, spojené s rezignací a známými depresiemi. Pomoc může spočívat jen v tom, není-li člověk v první fázi svého života předčasně a jednostranně vzděláván pro profesní život zaměřený na vydělávání peněz, tedy pro druhou fázi, ale je-li připravován především pro fázi třetí, pro svobodný rozvoj ducha. To předpokládá pedagogiku, která v každém dítěti spatřuje duchovního umělce života, jemuž dospělí rádi dají možnost ukázat, co má v úmyslu učinit se svým životem pro sebe i pro druhé.